

**EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN TÜRKÇE ÖĞRETİMİ
BAKIMINDAN ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE HAZIR BULUNUŞLUK
DÜZEYLERİ (NİĞDE ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)**

**THE PREPAREDNESS LEVEL OF THE EDUCATION FACULTY
STUDENTS IN THAT TURKISH TEACHING FOR THE TEACHING
PROFESSION (THE SAMPLE OF NİĞDE UNIVERSITY)**

Ali GÖÇER*

ÖZ

Bu çalışmada, verilen teorik ve uygulamalı eğitimle eğitim fakültesi öğrencilerinin, mesleğini yürütebilecek alan bilgisi, meslek ve insan sevgisi, iletişim gücü, sınıf yönetimi, planlama, değerlendirme vb. yeterliklerini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmaya sınıf ve sosyal bilgiler öğretmenliği bölümlerinde okumakta olan 153 öğrenci dâhil edilmiştir. Eğitim fakültesi öğrencilerinin hazırladıkları ders işleyiş taslağı ve gözlem formu verileri nitel veri çözümleme yaklaşımıyla analiz edilmiş, ders işleyişleriyle ilgili gözlem formuna işlenen bulgular temalandırılarak yorumlanmıştır. Böylelikle, o ana kadar verilen eğitimin yeterliği ve eğitim fakültesi öğrencilerinin mesleğe hazır bulunuşluk düzeyi hakkında kanaat oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu çalışmanın sonuçlarına göre genel olarak eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine hazır bulunuşluklarının yeterli seviyede olduğu belirlenmiştir.

***Anahtar sözcükler:** Hazır bulunuşluk, öğretmenlik uygulaması, öğrenme ve öğretme süreci, pedagojik alt yapı ve yeterlik.*

ABSTRACT

In this study, we tried to determine the efficiency of the education faculty students concerning whether they have the required level of ability in their subject area to perform the teaching profession, their love of profession and humanity, power of communication classroom management, planning and evaluation through the theoretical and applied training provided for them. To the research were included 153 students who reading the department of class and social knowledge teaching. The education faculty students' the draft of lesson plans, the datum of observation form were analysed using qualitative data analysis approach, their qualities related to the process of teaching were recorded on the observation form and according to theme interpretation on the results were made. In the light of this study, we tried to form an opinion on the efficiency of the training provided for

---

* Yrd. Doç. Dr., Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü.
e-posta: ali.gocer@hotmail.com

them and on the preparedness level of the education faculty students for the teaching profession. According to the results of this study, generally was defined that the sufficient level the preparedness level of the education faculty students for the teaching profession.

Keywords: *The preparedness, application of teaching, process of learning and teaching, pedagogical background and proficiency.*

GİRİŞ

Eğitimde istenilen sonuçlara kısa sürede ulaşmak, uygun yaklaşım ve yöntemi takip etmekle mümkündür. Yaklaşım, bir başka ifade ile uygulamaya yön verecek olan bakış açısı, her işte olduğu gibi eğitimde de büyük önem taşımaktadır. Eğitim ortamında çalışmalar, öğrencileri hayata hazırlama amacı doğrultusunda gerçekleştiriliyorsa bir anlam kazanır. Bu bakımdan öğrenme ortamı düzenlenirken hayata katkısı göz önünde bulundurulmalıdır. Böylece, eğitim ortamındaki etkinlikler hedef kitle üzerinde kalıcı izler bırakacak, bireyler edindikleri bilgi ve becerileri hem günlük hayatında hem de meslek hayatında kullanabileceklerdir.

Kolaç (1998), Türkçenin Eğitim ve Öğretiminde Öğretmen Faktörü başlıklı çalışmasında değişik üniversitelerden mezun, meslekteki kıdemi iki yıldan fazla olan öğretmenlerin % 75'inin üniversiteden aldıkları eğitimin yetersiz olduğuna dair görüş belirttiklerini aktarmaktadır. Bu durum, eğitim fakültesi öğretim elemanlarının, aday öğretmenlerin öğrenim gördükleri dört yıl boyunca gerekli bilgileri edinmelerine ve uygulama çalışmalarıyla bilgilerini beceriye dönüştürmelerine uygun ortamları hazırlamalarını gerekli kılmaktadır.

Öğretmenlik, öğrencilere kuru bilgileri aktarma ve onlara ezberletme mesleği değildir. Öğrencilere, bilgiye ulaşma yollarını göstermek ve edinilen bilgileri kendi hayatlarını kolaylaştıracak şekilde kullanmalarının yollarına işaret etmek öğretmenlerin başta gelen görevidir. Dönmez (2004), öğretmenlik mesleği ile ilgili şunları aktarmaktadır: Öğretmenlik, sadece bilgi aktarma görevinden ibaret olsaydı, bu görev makinelerle yapılabilirdi. İyi bir öğretilimde, istekli olma, öğrenci sevgisi, alan bilgisi, zeki olma, tecrübe ve kuvvetli bir çalışma etiğine sahip olma nitelikleri bulunmalıdır (Alastuey ve ark., 2005). Araştırmacıların sıraladığı bu niteliklere sahip olan öğretmenler, görevlerini tam anlamıyla yapacaklar ve öğrencileri hayata hazırlayarak eğitimin en önemli hedeflerine ulaşmış olacaklardır.

Eğitimin en temel amacı, öğrencilere temel ve üst düzey beceriler kazandırarak hayata hazırlamaktır. Gereksiz bilgi vermek yerine, eğitsel amaçlara uygun davranış kazandırmak esas alınmalıdır. Ezberleterek öğretmeye çalışmak, amaçla ilişkisi olmayan bir uygulama olup, yararından çok zararı olan gereksiz ve yanlış çabalar (Başar, 1999). Millî Eğitim Bakanlığının yeni ilköğretim programlarını geliştirirken esas aldığı yapılandırmacı öğrenme ortamında ulaşılmaması gereken en önemli pedagojik amaç, bilgiyi zihinde yapılandırma yollarının öğretilmesidir. Bu yaklaşıma göre öğrenme ortamı, iş birliği gerektiren aktivitelerle öğrencileri cesaretlendirme, takım çalışması, liderlik, öğrencilerin bireysel düşünme yeteneklerinin geliştirilmesi, öğrencilerin öğrendiklerini en iyi şekilde kullanmaları (Kesal ve Aksu, 2005) gibi etkinliklerle biçimlendirilir. Bu tür etkinliklere yer verilen öğrenme ve öğretme ortamlarında hedeflenen kazanımlara daha kolay ulaşılabilir.

Eğitim fakültesi öğrencilerinin kendilerini mesleğe hazır hissetmeleri / hazır bulunuşlukları büyük önem taşımaktadır. Mesleğe hazır bulunuşluk, işlenecek derse hazırlık, hedef kitle üzerinde hedeflenen kazanımların görülmesi vb. nitelikleri içerir. Neyi, nerede, ne zaman, ne şekilde ve nasıl yapacağını hazırlığını yapması, bilişim teknolojilerinden nasıl yararlanacağını alt yapısını oluşturma-

şı... öğretmen adayını, uygulama sırasında yersiz endişelerden kurtardığı gibi amaçlarına yüksek bir oranda ulaşmasını da sağlayacaktır. Bunun için öncelikle, öğretmen adaylarının öğrenme yöntem ve etkinlikleri değişik yaşantılara açık olmalıdır. Öğretmen eğitimi, öğretmen adaylarının 'ne' öğreteceklerini değil, daha çok 'nasıl' öğreteceklerini öğretme üzerine odaklanmaktadır (Akt. Ünver ve Demirel, 2004). Thomas (2001) ve Umay'a (2004) göre öğretim sürecinde bilişim teknolojisinin kullanımıyla daha derin öğrenmeler gerçekleşmekte, öğrencilerin öğrenme sürecinde katıldıklarını ve öğrendiklerini gerçek yaşama transfer etme konusunda zorlanmamaktadırlar.

İşleyeceği dersten üst düzey bir verimlilik bekleyen öğretmen adayı, planlama ve işleyiş, iletişim ve liderlik, strateji, yöntem ve teknikler, ölçme ve değerlendirme alanlarında ön hazırlık yapmalı ve yapacağı çalışmalarını zihninde tasarlamalıdır.

Planlama ve İşleyiş: Ders planını açık, anlaşılır bir biçimde tasarlama, kazanımları (hedef davranışları) açık bir biçimde ifade etme, öğrencilerin etkin katılımı için etkinlikler düzenleme, özetleme ve dönütler verme, zamanı verimli kullanma...

Sınıf Yönetimi: Derse uygun bir giriş yapma, derse dikkati çekme, öğrencileri motive ederek derse öğrenci katılımını ve güdünün sürekliliğini sağlama sınıf yönetiminde oldukça önemlidir. Feldman, başarıyı engelleyen etmenlerden birinin güdü olduğunu vurgulamakta, bireyleri bir davranışa yönlendiren ve harekete geçiren faktörler güdü olarak adlandırılmakta, güdüsü yüksek bireylerin zor işlere yöneldiği, başarı güdüsü düşük bireylerin de ya başarı riskinin az olduğu kolay işlere ya da kimsenin başaramayacağı zor işlere yöneldiğini ifade etmektedir (Akt. Altınok, 2004).

İletişim ve Liderlik: Öğretmenin öğrencilere anlaşılır açıklamalar ve yönergeler verme, konuyla ilgili sorular sorma, ses tonunu ayarlayıp sözel dili ve beden dilini etkili biçimde kullanma, öğrencileri ilgi ile dinleme, öğrencileri okul etkinliklerine katılmaları konusunda cesaretlendirme vb. davranışlar sergileyerek öğrenme ve öğretme sürecine dinamizm kazandırması önemlidir.

Strateji, Yöntem ve Teknikler: Amaçlara ulaşmada ve öğrencilerin belirlenen kazanımları edinmelerinde tercih edilen yaklaşım, yöntem ve tekniklerin önemi büyüktür.

Ölçme ve Değerlendirme: Değerlendirme materyali hazırlama, öğrencilerin çalışmalarını süreç boyunca kaydetme, öğrencilere dönütler verme, ders sonunda değerlendirme sonuçlarından hareketle oluşturduğu kanaatini öğrencilerle paylaşma vb. uygulamalar süreçte yapılması gereken çalışmalar arasındadır.

Konuda geçen temel ilke ve kavramları mantıksal bir tutarlılıkla ilişkilendirme, sözel ve görsel dili kullanmak amacıyla şekil, şema, grafik, formül vb. hazırlama, konunun günlük yaşamla, alanın diğer konuları ve ön öğrenmelerle ilişkilendirme gibi öğretimde verimliliği artıracak etkinliklere yer vermelidir.

Öğrenme-öğretme sürecinin nitelikli ve bilinçli yürütülmesinin, öğrenmede verimi artıracığı ve sınıfın etkili olarak yönetilmesini sağlayacağı unutulmamalıdır. Öğrenme-öğretme sürecinin başarıyla yürütülebilmesi için öğretmen adaylarının öğrencileri gözleme yerine derse katılmalarını sağlama ve onları yüreklendirme, olumlu ve yapıcı davranma, uygulamalarını, dersin diğer bölümleriyle ilişkilendirerek bütünleştirme, becerilerini geliştirme konusunda öğrencilere yeterince fırsatlar verme davranışlarını sergilemeleri önemli görülmektedir (Akt. Kuran, 2004). Bu düşünceden hareketle araştırmada, ilköğretim okullarında görev alacak eğitim fakültesi öğrencilerinin aldıkları eğitimle mesleklerini yürütebilecek pedagojik bir yeterliğe sahip olup olmadıkları belirlenerek elde edilen sonuçlar doğrultusunda birtakım önerilerde bulunmak amaçlanmaktadır. Bu amaçla eğitim fakültesinde okumakta olan öğretmen adaylarının, Türkçe öğretiminde planlama, sınıf yönetimi, öğrencilerle

iletişim, ders işleyişi, yöntem ve teknik kullanımı, kayıt tutma, değerlendirme vb. alanlarda öğretmenlik mesleğine ne düzeyde hazır buldukları belirlenmeye çalışılmıştır.

YÖNTEM

Araştırmada, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde gözlem ve doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. 2006-2007 öğretim yılı bahar döneminde Türkçe öğretimi dersini alan çalışma grubundaki eğitim fakültesi öğrencileri 40 dakikalık bir ders saatinde gözlenmiştir. Gözlemle konu alanı bilgisi, öğrenme ve öğretme sürecine yönelik olarak planlama ve işleyiş; sınıf yönetimi, iletişim ve liderlik; strateji, yöntem ve teknikler; ölçme ve değerlendirme alanlarındaki yeterliklerinin belirlenmesi ve öğretmenlik mesleğine hazır bulunuşluklarının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Doküman olarak ders işleyiş taslakları biçimsel ve içerik olarak incelemeye tabi tutulmuştur. Ders, sınıf düzeyi, tema adı, metin adı ve türü, süre, tarih, hedeflenen kazanımlar, kullanılacak yöntemler taslağın biçimsel özellikleri bağlamında; hazırlık, anlama (okuma, dinleme çalışmaları), metin aracılığıyla öğrenme, söz varlığını geliştirme, kendini ifade etme, ölçme - değerlendirme ve yapılacak etkinliklere yönelik çalışma yapıları taslağın içerik özellikleri bağlamında değerlendirilmiştir.

Bu araştırmanın çalışma grubunu 2006-2007 eğitim yılı bahar döneminde Türkçe Öğretimi dersini alan Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı üçüncü sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma, Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünden 153 öğretmen aday ve Türkçe öğretimi konu alanıyla sınırlı tutulmuştur.

Veriler, öğretmen adaylarının uygulama çalışmalarında, konu alanı bilgisi, alan eğitimi bilgisi, planlama, sınıf yönetimi, öğrencilerle iletişimi, ders işleyiş sürecinde konunun içeriğine uygun yöntem - teknik kullanımı, kayıt tutma ve değerlendirme gibi alanlardaki yeterliliğini belirlemek amacıyla hazırlanmış gözlem formu kullanılarak elde edilmiştir. Öğretmen adaylarının uygulama çalışmaları için hazırladıkları dokümanlar (ders işleyiş taslağı) da incelenerek veriler toplanmıştır.

Gerek gözlem sırasında tutulan kayıtların gerekse dokümanlardan elde edilen verilerin nitel araştırma yaklaşımı kapsamında içerik analizi yapılmış ve yorumlanmıştır. Öğrenme-öğretme sürecinde adaylarda aranan ve gözlem boyutlarında belirtilmiş niteliklere göre analizi yapılan verilerden birtakım çıkarımlarda bulunularak aday öğretmenlerin mesleğe hazır bulunuşluk düzeyleriyle ilgili genel bir kanaat oluşturulmaya çalışılmıştır.

Ayrıca, eğitim fakültesi öğrencilerinin kişisel bilgileriyle ilgili veriler nicel yaklaşımla analiz edilmiştir. Öğrencilerin cinsiyet, mezun oldukları lise ve gördükleri öğretim şekli değişkenlerine göre öğretmenlik uygulamasının yararlı olup olmadığı ve uygulamada kendilerini yeterli görüp görmedikleri ile ilgili olarak frekans ve yüzdeler dağılımları da belirtilmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Hazırlık, planlama, sınıf yönetimi, öğrencilerle iletişim, yöntem ve teknik kullanımı, kayıt tutma, değerlendirme vb. alanlarda adayların öğretmenlik mesleğine olan hazır bulunuşluklarını belirlemek amacıyla çalışmaya dâhil edilen eğitim fakültesi öğrencileri ile kişisel bilgiler aşağıda verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya Dâhil Olan Öğrencilerin Kişisel Bilgilerinin Dağılımı

Cinsiyet	N	%	Mezun Olunan Lise	N	%
Kız	70	45,8	AÖL (Anadolu Öğretmen Lisesi)	23	15,0
Erkek	83	54,2	Diğer Liseler	130	85,0
<i>Toplam</i>	<i>153</i>	<i>100,0</i>	<i>Toplam</i>	<i>153</i>	<i>100,0</i>

Öğrenim Şekli	N	%	Öğretmenlik Uygulamalarını Yararlı Bulma	N	%
Normal Öğretim	77	50,3	Yararlı Buluyorum	150	98,0
İkinci Öğretim	76	49,7	Yararlı Bulmuyorum	3	2,0
<i>Toplam</i>	<i>153</i>	<i>100,0</i>	<i>Toplam</i>	<i>153</i>	<i>100,0</i>

Çalışmaya katılan 153 öğretmen adayının % 54,2'sinin erkek, % 45,8'inin de bayan olduğu belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının % 15'i Anadolu öğretmen lisesinden, % 85'i de diğer liselerden mezun olmuşlardır. Anadolu öğretmen lisesinden mezun olarak eğitim fakültesini kazanan öğretmen adaylarının sayısı, öğretmen lisesi dışında kalan liselerden eğitim fakültesini kazanan öğretmen adaylarına oranı yaklaşık 1/5'tir.

Eğitim fakültesi öğrencilerinin % 50,3'ünün normal öğretim öğrencisi, % 49,7'sinin ikinci öğretim öğrencisi olduğu saptanmıştır.

Araştırmaya katılan eğitim fakültesi öğrencileri 'Öğretmenlik uygulamasının yararlı olup olmadığı konusunda ne düşünüyorsunuz?' sorusuna verdikleri cevaplara göre, % 98'inin 'Öğretmenlik uygulamasının yararlı olduğunu düşünüyorum.', % 2'sinin de 'Öğretmenlik uygulamasının yararlı olduğunu düşünmüyorum.' cevabını verdikleri görülmüştür. Uygulama çalışmaları öğrenilenlerin davranışa dönüştürme ve kalıcılığını sağlamada önemi büyüktür. Eğitim fakültesi öğrencilerinin tamamına yakını uygulama çalışmalarını yararlı bulmaktadır.

Tablo 2. Mezun Olunan Lisenin Mesleğe Hazır Olmadaki Yeterlik Algısına Etkisi

Mezun Olunan Lise	Yeterlik Algısı				Toplam	
	Öğretmenlik Uygulamasında Kendimi Yeterli Görüyorum.		Öğretmenlik Uygulamasında Kendimi Yeterli Görmüyorum.		N	%
	N	%	N	%	N	%
AÖL (Anadolu Öğretmen Lisesi)	14	60,9	9	39,1	23	100,0
Diğer Liseler	88	67,7	42	32,3	130	100,0
<i>Toplam</i>	<i>102</i>	<i>66,67</i>	<i>51</i>	<i>33,33</i>	<i>153</i>	<i>100,0</i>

Araştırmaya katılan eğitim fakültesi öğrencilerinin mezun oldukları lisenin mesleğe hazır olmadığı yeterlik algısına etkisi belirlenmeye çalışılmıştır. Tablo 5'ten de görülebileceği gibi 153 adaydan 23'ü Anadolu Öğretmen Lisesinden, 130'u da diğer liselerden mezun olmuşlardır. Anadolu Öğretmen Lisesinden mezun olanların % 60,9'u yaptığı öğretmenlik uygulamasında kendini yeterli gördüğünü ifade ederken, % 39,1'i kendini yeterli görmediğini belirtmiştir. Diğer liselerden mezun olanların % 67,7'si 'Öğretmenlik uygulamasında kendimi yeterli görüyorum.' cevabını verirken, % 32,3'ü 'Öğ-

retmenlik uygulamasında kendimi yeterli görmüyorum.’ cevabını vermiştir. Normal şartlarda Anadolu Öğretmen Lisesinden mezun olan adayların uygulamalardaki yeterlik algıları diğer liselerden mezun olanlara oranla daha yüksek olması gerekirken diğer liselerden mezun adayların yeterlik algılarının yüksek çıkması önemli bir sonuç olarak düşünülebilir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının uygulama çalışmalarında hazırlamış oldukları ders işleyiş taslakları biçimsel ve içerik özellikleri yönünden ele alınıp incelenmiştir. Söz konusu dokümanların metnin adı ve türü, süre, tarih, hedeflenen kazanımlar, kullanılacak yöntemler vb. (biçimsel); derse hazırlık, anlama (okuma, dinleme), metin aracılığıyla öğrenme, söz varlığını geliştirme, kendini ifade etme, ölçme - değerlendirme ve yapılacak etkinliklere yönelik çalışma yapılarının bulunması vb. (içerik özellikleri) yönlerinden yeterli olduğu saptanmıştır. Alan eğitimi bilgisi kapsamında öğretmen adaylarının büyük bir kısmı konuyla ilgili temel kavram ve ilkeleri mantıksal bir tutarlılıkla ilişkilendirerek ders işleyiş taslağı hazırladıkları görülmüştür. Sözel ve görsel dili kullanmak amacıyla şekil, şema, grafik, formül vb. hazırlama bakımından yeterli bir seviyede oldukları kanaatine varılmıştır. Öğrenme - öğretme sürecine yönelik olarak her adayın ders işleyiş taslağını açık, anlaşılır ve düzenli biçimde yaptığı kazanımları (hedef davranışları) açık bir biçimde ifade ettiği, öğrencilerin etkin katılımı için birtakım etkinliklere yer verdiği görülmüştür.

Strateji, yöntem ve teknikler açısından tüm adayların öğretim yaklaşım, yöntem ve tekniklerden yararlandıkları görülmüştür. Ancak, sunuş yoluyla öğretim yaklaşımıyla düz anlatım yönteminin adayların yarıya yakınının ders işleyiş taslağında görülmesi diğer yaklaşım, yöntem ve tekniklerin ihmal edildiği, öğrenci merkezli yaklaşımlara daha az yer verildiği kanaatini oluşturmaktadır.

Tüm adayların işleyecekleri derste ki konuyu pekiştirme ve bütünlük sağlama amacıyla öğrencilere gelecek dersle ilgili ön bilgi ve ödev vermeye yönelik hatırlatıcı not düştikleri görülmüştür.

Eğitim fakültesi öğrencilerinin dokümanları incelendiğinde, ders sonu ölçme ve değerlendirme bölümü bulunmaktadır. Ancak, ders süresi boyunca ve ders sonunda süreci değerlendirmeye yönelik etkinliklere yeterli önemin verilmediği de anlaşılmıştır. Özellikle ders işleniş sırasında öğrenci katılımını sağlama ve etkinlikleri çeşitlendirme amaçlı ders içi ara değerlendirme çalışmalarıyla süreç değerlendirme uygulamalarına yer verilmesi; sorulabilecek muhtemel soruların, ders işleyiş taslağının o dersle ilgili bölümünün sonunda bulunması gerekmektedir. Bu durum, çoğu adayın ders işleyiş taslağında görülmemiştir. Dokümanına, ders sonu değerlendirme yapıp sonuçlarından hareket ederek kanaat oluşturulacağı ve bunun öğrencilerle paylaşılacağı notunu düşen adaylara az da olsa rastlanmıştır. Ders işleyiş taslakları biçimsel ve içerik yönünden genel olarak yeterli bulunmuştur.

Eğitim fakültesi öğrencilerinin hazırladıkları ders işleyiş taslağına uygun olarak ders anlatımları gözlem formundaki önemli gözlem boyutları bağlamında gözlemlenerek kayda geçirilmiş ve elde edilen veriler içerik analizine tabi tutularak aşağıda tartışılmıştır.

Uygulamada ders anlatan eğitim fakültesi öğrencilerinin konu, kavram ve kuralları mantıksal bir tutarlılıkla ilişkilendirdikleri; konunun gerektirdiği sözel ve görsel dili (şekil, şema, grafik, formül, çalışma kâğıdı vb.) kullandıkları gözlemlenmiştir. Konuda geçen temel ilke ve kavramlara yönelik birikim, konu ile alanın diğer konularını ilişkilendirme, özel öğretim yaklaşım, yöntem ve tekniklerini kullanma, öğretimde bilgi teknolojilerinden yararlanma, öğrenci sorularına uygun ve yeterli yanıtlar oluşturma vb. alanlarda yeterlikleri genel olarak olumlu bulunmuştur.

Planlama ve işleyiş: Eğitim fakültesi öğrencilerinin derse hazırlıklı gelmeleri, sınıf yönetimi ve eğitim liderliği, öğrencilerle iletişimi, kazanımlara uygun yöntem, teknik ve materyallerin kullanılması, konunun önceki konularla, diğer derslerle ve yaşamla ilişkilendirilmesi, öğrencilerin sürece etkin

katılımı için ilginç etkinlikler düzenlenmesi vb. alanlarda adayların tamamı mesleğe hazır oldukları izlenimini vermişlerdir. Öğretmen adaylarının derse girişi, öğrencilerin dikkatlerini çekmesi ve moti- ve etmesi bakımından başarılı olduğu gözlemlenmiştir. Bu bağlamda adayların çoğunluğu önceki dersle ilgi kurarak derse başlaması, işlenecek konuya öğrencilerin dikkatlerini çekerek onları istekli kılması önemli bulunmuştur. Öğrenme ve öğretme sürecinde konunun içeriğine uygun olarak öğrencilere konuşma fırsatı tanınması, öğrencilerin konuyu günlük yaşamla ilişkilendirmelerinin sağlanması, öğrencilerden konu ile ilgili atasözü ve vecize isteme, fıkra anlatırma vb. etkinliklere yer vermeleri, öğretmen adaylarının meslek sevgisi ve mesleğe hazır bulunuşlukları bakımından sevindirici bulunmuştur.

Sınıf yönetimi, adayın öğrencilerle iletişimi: Eğitim fakültesi öğrencilerinin derse girişleri, dikkat çekme ve güdüleme çalışmaları, demokratik bir öğrenme ortamı oluşturarak öğrenci katılımını sağlamaları olumlu bir nitelik olarak gözlemlenmiştir. Ders işlenişi sırasında adayların, öğrencilere isimlerini kullanarak seslenmesi, soruları farklı öğrencilere sormaları ve soruların öğrenci seviyesine uygunluğu olumlu bulunmuştur. Öğrencilerle iletişim kurma, etkinliklere yönelik açık ve anlaşılır yönergeler verme, ses tonunu ayarlayıp sözel ve beden dilini etkili biçimde kullanma becerileri ile öğrencileri dinleme, etkinliklere katılmaları konusunda onları cesaretlendirme vb. girişimleri de yeterli görülmüştür. Adayların gösterdiği istekli ve gayretli çalışmalar, mesleğe hazır olduklarının somut bir göstergesi olarak algılanmıştır.

Kayıt tutma ve değerlendirme: Öğretmen adaylarının çoğunun öğrencilerin çalışmalarını süreç boyunca kaydederek öğrencilere dönütler verdikleri görülmüştür. Ancak, öğrencilerin kazanımlara (hedef davranışa) ne derece ulaştığını belirlemeye yönelik ders sonu değerlendirmeyi adayların büyük çoğunluğu tarafından yapılmadığı gözlemlenmiştir. Bunun doğal bir sonucu olarak da pekiştirme amaçlı performans görevi vermedikleri, dersi toparlayarak öğrencilere gelecek dersle ilgili araştırma çalışmasına yönlendirmedikleri gözlemlenmiştir. Tespit edilen bu durumlardan hareketle ölçme ve değerlendirme konusunda aday öğretmenlerin genel olarak yeterli olmadıkları kanaati oluşmuştur.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Gerek dokümanlardan gerekse gözlemlerden elde edilen verilere bakıldığında eğitim fakültesinde yetiştirilen öğretmen adaylarının mesleklerine hazır bulunuşlukları yeterli seviyededir.

Araştırmaya katılan eğitim fakültesi öğrencileri, Türkçe öğretimi dersinde verilen teorik bilgilerle bu bilgileri hayata geçirecek olan uygulamaların, meslek bilgisi ve deneyimi oluşturmadaki öneminin bilincinde olarak öğretmenlik uygulamasının yararlı olduğunu düşünmektedir.

Tüm adaylar işleyecekleri derslerle ilgili olarak ders işleyiş taslağı hazırlamışlardır. Ders işleyiş taslağında kazanımlar; *strateji, yöntem, teknikler; kullanılacak materyaller; öğretme-öğrenme sürecine dair uygulamalarla ders ve konu sonu ölçme-değerlendirme çalışmalarıyla* ilgili detaylı açıklamalar ve gerekli yönergeler yer almıştır. Öğretmen adaylarının ders işleyiş taslaklarında dersin konu ve içeriği ile belirtilen kazanımların örtüştüğü görülmüştür.

Uygulama derslerinin, hazırlanan ders işleyiş taslaklarında yer verilen kazanımlara uygun strateji, yöntem ve teknikler kullanılarak yürütüldüğü gözlemlenmiştir.

Öğretmen adaylarının öğretilenlerin kalıcılığını sağlamak için bilgi teknolojilerinden ve işlenecek parçanın içeriğine uygun şekil, şema, grafik vb. araçlardan yararlandıkları belirlenmiştir.

Öğrenme ve öğretme sürecinde her adayın, derse uygun bir giriş yaptığı, öğrencilerin dikkatlerini çektiği ve öğrencilerin motive etmede başarılı oldukları saptanmıştır. Derse giriş, dikkat çekme, sınıf hâkimiyeti, derse öğrenci katılımı, sözel ve sözel olmayan dili kullanma, konunun işlenişine uygun yönergeler verme, demokratik bir ortam hazırlama ve öğrencileri konuşturma, dersi toparlama, gelecek dersle ilgili ön bilgi ve araştırma görevi verme... gibi uygulamaların tüm adaylar tarafından yapılmıştır.

Değerlendirme materyali hazırlama ve öğrencilerin süreçte gösterdikleri performansın kaydedilmesinde kullanılacak öğrenci gözlem defteri ile öğrenci çalışmalarının toplandığı ürün dosyası gibi materyaller kullanılmamıştır.

Eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğrencilere, öğrenim gördükleri süre zarfında, derslerde edindikleri teorik bilgileri hayata geçirmek için daha fazla uygulama imkânı tanınabilir. Alanda öğretmenlik uygulamasına gitmeden önce adayların, öğretmenlik deneyimini edinmelerine sınıf içi uygulama çalışmaları bir fırsat olarak görülebilir.

Etkin bir öğrenme - öğretme sürecini oluşturabilmeleri ve mesleğe hazır bulunuşluklarının üst seviyede gerçekleşmesi için teorik bilgiler kazandırdıktan sonra öğretim elemanlarının rehberliğinde tüm öğretmen adaylarının uygulama çalışmalarına katılmaları sağlanabilir.

Etkili öğrenmede yaparak-yaşayarak öğrenme yöntem ve tekniklerinin uygulanmasıyla öğrenilenlerin bilginin beceriye dönüştürülmesinin ortamı oluşturulabilir ve bu şekilde adayların pedagojik bir alt yapı oluşturmaları sağlanabilir.

Öğretmen adaylarının meslekî bir birikim edinerek kendilerini mesleğe hazır hissetmeleri bu süreçte sunuş yoluyla öğretme yaklaşımı ve düz anlatım yönteminin yanında tam öğrenme, buluş yoluyla öğrenme, paylaşımlı ve yapılandırmacı öğretme yaklaşımı... gibi öğrenci merkezli yaklaşımlarla, bu yaklaşımların işlevselliğini artıracak tartışma, gösterip yaptırma, soru-cevap... gibi yöntem ve tekniklerinin uygulandığı uygulamalara daha fazla yer verilebilir.

Okulun açıldığı ilk günden dönemin son gününe kadar dinamik bir şekilde devam eden değerlendirme çalışmalarına öğrenme ve öğretme sürecinin her aşamasında daha fazla yer verilebilir. Gerçekleştirilen çalışmalarda sonuç/ürünün değerlendirilmesi (değer biçme) yanında sürecin de değerlendirilmesine özen gösterilmeli, öğrencilerin süreç boyunca etkinliklere katılımları ve başarımları göz önünde tutulmalıdır. İşleyiş yön verilmesinde ve sonraki çalışmaların içeriğinin belirlenmesinde süreç değerlendirme sonuçlarından yararlanılmasının önemi öğretmen adaylarına iyice kavratılmalıdır.

KAYNAKLAR

Alastuey, L.; Justice, M.; Weeks, S. ve Hardy, J. (2005). Why We Complete A Teacher Education Program - Credentialed Teachers: A Critical Incident Inquiry. *Education*, 126 (1), 37-46.

Altınok, H. (2004). Öğretmenlerin Fen Öğretimine Yönelik Tutumlarına İlişkin Öğrenci Algıları ve Öğrencilerin Fen Bilgisi Dersine Yönelik Tutum ve Güdülleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26: 1-8.

Başar, H. (1999). *Sınıf Yönetimi*. İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Dönmez, B. (2004). Sosyal Bir Sistem Olarak Sınıf ve Sınıfın İklimi. *Sınıf Yönetimi*. (Editörler: M. Şişman, S. Turan). (s. 43-62). Ankara: Öğreti - Pegem A Yayıncılık.

Kesal, F. ve Aksu, M. (2005). Constructivist Learning Environment In Elt Methodology II Course, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 28: 118-126.

Kolaç, E. (1998). Türkçenin eğitim ve öğretiminde öğretmen faktörü. Türkçenin Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumu (5-6 Haziran 1998). Bildiriler, s. 133-137. Ankara: A. Ü. TÖMER Gaziantep Şubesi Yayını.

Kuran, K. (2004). Sınıfta Öğrenme-Öğretme Sürecinin Yönetimi. Sınıf Yönetimi. (Editörler: M. Şişman, S. Turan). (s. 63-83). Ankara: Öğreti - Pegem A Yayıncılık.

Thomas, G. P. (2001). Toward Effective Computer Use In High School Science Education: Where To From Here? Education and Information Technologies, 6 (1): 267-285.

Umay, A. (2004). İlköğretim Matematik Öğretmeni ve Öğretmen Adaylarının Öğretimde Bilişim Teknolojilerinin Kullanımına İlişkin Görüşleri. Hacettepe Üniv. Eğitim Fakültesi Dergisi, 26: 176-181.

Ünver, G. ve Demirel, Ö. (2004). Öğretmen Adaylarının Öğrenci Merkezli Öğretimi Planlama Becerilerini Geliştirme Üzerine Bir Araştırma. Hacettepe Üniv. Eğitim Fakültesi Dergisi, 26: 188-195.

**10 KASIM 2008'DE
ATA'MIZI
BÜYÜK BİR
ÖZLEMLE
ANIYORUZ!..**

Copyright of Cagdas Egitim Dergisi is the property of Cagdas Egitim Dergisi and its content may not be copied or emailed to multiple sites or posted to a listserv without the copyright holder's express written permission. However, users may print, download, or email articles for individual use.